

ROSTRA

E C O N O M I C A

ROSTRA 134 SEPTEMBER 1986



Oriënteren op Philips

De activiteiten van Philips zijn voornamelijk gericht op elektronica en informatietechnologie in produkten en systemen voor de consument en voor professioneel gebruik.

Daarmee bevinden wij ons in de levendigste en meest geavanceerde internationale markt. Een markt die het in de eerste plaats moet hebben van het menselijk vernuft.

Nederland is de basis van de multinational Philips. Met de vele kenniscentra biedt Philips in Nederland dan ook ruime mogelijkheden voor hooggekwalificeerde medewerkers, die in staat zijn hun kennis creatief te vertalen in nieuwe produkten, technologieën en marketingstrategieën.

Aan dat menselijk vernuft is altijd behoefte, voornamelijk in de technische en commerciële sectoren, maar ook in organisatorische, economische en sociale functiegebieden.

Na het afronden van uw studie op WO-niveau zult u zich ongetwijfeld willen oriënteren op een loopbaan.

Bij Philips zijn mogelijkheden die aansluiten op verschillende technische en niet-technische studierichtingen. Op bijeenkomsten op universiteiten, hogescholen en HBO-instituten en in personeeladvertenties geven wij daarover nadere informatie.

Wat ons betreft hoeft u daarop niet te wachten.

U kunt ons rechtstreeks uw curriculum vitae sturen.

Als uw gegevens doen vermoeden dat er aansluiting is op de mogelijkheden bij Philips, nodigen wij u uit voor een gesprek. U kunt uw brief richten aan:

drs. B.W. van Dijk.

Het adres is:

Philips Personeelzaken,
Antwoordnummer 35,
5600 VB Eindhoven.



PHILIPS

ROSTRA

ECONOMICA

**Blad van de Faculteit der
Economische Wetenschappen aan
de Universiteit van Amsterdam**

Redactie

*Ruben Bergkamp
Koos Boering
Maria Browwer
Esther Bijlo
Adriaan Dorresteijn
Marleen Janssen Groesbeek
Henry Tjoe-Ny
Paul Wind*

Redactieadres

Rostra economica
Kamer 2386
Jodenbreestraat 23
1011 NH Amsterdam
Telefoon: (020) 252 2497

Adreswijzigingen

Studentenadministratie
Jodenbreestraat 23
1011 NH Amsterdam

Reacties

De redactie stelt zich open voor reacties, behoudt zich echter het recht voor deze in te korten.

Oplage

Rostra verschijnt 9x per jaar in een oplage van 3250 ex.

Advertenties

Tarieven op aanvraag verkrijgbaar. Opdrachten schriftelijk t.a.v. de redactie.

Advertenties in dit nummer van

*Philips
Van Dien + Co
AIESEC
Kleijnveld, Kraaienhof en Co
AKZO
Scheltema Holkema Vermeulen boekv.*

Lay out

Esther Bijlo

Foto's

Koos Boering

Druk

Kaal Boek, (020) 262 908

ISSN 0166 - 1485

Rostra Economica

De ooit door een klassiek geschoold redakteur bedachte naam voor dit blad is, zoals u op de omslag kunt zien, voorzien van de toevoeging "economica". Nieuw is dat niet want het allereerste nummer heette voluit "Rostra economica Amstelodamensis". Natuurlijk weet iedere ekonoom en student aan deze fakulteit dat dit potjeslatijn is. De oorsprong ligt immers in het Attisch-Grieks, bij "oikonomikòs" wat "betreffende de huishouding en het bestuur van huis of vermogen" betekende. Het klassieke latijn nam dit woord over, zij het in aangepaste spelling: "oeconomicus". Wel echt latijn is "rostra", een meervoudsvorm die om hier niet ter zake doende reden de enkelvoudige betekenis kreeg van "spreekgestoelte". Is dit blad een spreekgestoelte betreffende de huishouding en het bestuur van huis of vermogen?

Alvorens te antwoorden kijken we naar het alternatief: "economicus" in de betekenis die het heeft in "homo economicus". Deze uitdrukking - als variant van "homo sapiens" gebruikt om bepaalde beschouwingen een wetenschappelijk tintje te geven - duidt op de mens in een bedenkelijk aspect, namelijk als cijferaar die uit zijn handelingen het grootst mogelijke voordeel tracht te verkrijgen. Een zuinig spreekgestoelte dus?

Waar we niet om heen kunnen is dat "economica" doet denken aan "ekonomisch" en de hedendaagse betekenissen daarvan. Zodoende slaan we drie vliegen in één klap met "economica" (een handeling overigens die reeds op zichzelf de toevoeging rechtvaardigt). De redactie wil namelijk meer aandacht besteden aan huishouding en bestuur van de faculteit. En om de omvang van Rostra beperkt te houden is overgeschakeld op een zuiniger lettertype en worden lange bijdragen stevig ingekort. Tenslotte zullen economische onderwerpen een belangrijk deel van onze kolommen blijven vullen.

De oude benaming van dit blad geeft zodoende de koers van de huidige redactie treffend weer en is tevens voor de buitenwacht een indicatie voor de inhoud van Rostra.

Rostra 134

- 5 **Welkomstwoord**
Redactie Rostra economica
- 5 **De Studieadviseur spreekt**
Drs Bert van Gelder
- 6 **Onderzoek**
Informatie onderzocht
Adriaan Dorresteijn
- 8 **Interview**
Ze kennen veel maar ze kunnen niets
Koos Boering
- 10 **Onderzoek**
Herstructurering: mondiaal en regionaal
Prof. Dr J.G. Lambooy
- 13 **Column**
Harmonie en Discipline
Belderok
- 13 **Studiefinanciering**
Koos Boering
- 15 **Raadsaam**
Rob Jorg

VAN DIEN ∴ CO*
TREET GRAAG
IN CONTACT MET
AMBITIEUZE
BIJNA
AFGESTUDEERDE
BEDRIJFSECONOMEN M/V

Van Dien ∴ Co Accountants

Schriftelijke sollicitaties te richten aan
Van Dien + Co Accountants, t.a.v. de heer R.H. van Ede,
Hoofd Personeelszaken, Fizeastraat 2, 1097 SC
Amsterdam, tel. 020-5610111.

*Van Dien + Co is lid van Deloitte Haskins & Sells International. Een organisatie met 26.000 medewerkers in 71 landen.

Alkmaar Almere Amsterdam Apeldoorn Arnhem-Velp Breda Eindhoven Enschede Gouda 's-Gravenhage-Rijswijk Groningen-Haren Haarlem Heerlen
's-Hertogenbosch Hoogeveen Leeuwarden Lelystad Lochem Maastricht Oss Roosendaal Rotterdam Tilburg Utrecht Venlo Zaandam Zwolle
Willemstad (Curaçao) Oranjestad (Aruba) Philipsburg (St. Maarten)

Welkom eerstejaars

De redactie van *Rostra Economica* heet jullie van harte welkom in onze faculteit. Wij hopen, dat jullie je hierin spoedig thuis zullen voelen.

Voor jullie met de economiestudie aanvangen, is het wellicht prettig om te weten, dat jullie je in een vakgebied met een lange historie bevinden. Zo hield Aristoteles zich al in het jaar 347 voor onze jaartelling met het monopolieprobleem bezig.

De 'echte' wetenschap der economie wordt echter pas geacht in 1776 te beginnen. In dat jaar publiceerde Adam Smith, een Schotse moraalfilosoof zijn 'Inquiry into the Causes of the Wealth of Nations'.

De door Adam Smith veel besproken handelaar had zich toen echter al de techniek van het dubbel boekhouden eigen gemaakt. Deze praktijk stamt uit de veertiende eeuw en werd voor het eerst door de Venetiaanse kooplieden gehanteerd. Het is dan ook geen toeval, dat de eerste academie voor (waarschijnlijk dubbel) boekhouden in Milaan ontstond. Vervolgens werden in 1728 in Hamburg, in 1770 in Wenen en in 1783 in Moskou handelsacademies gevestigd. Het duurde tot 1913 voor in Rotterdam de Nederlandsche Handelshogeschool werd opgericht. De faculteit der Handelswetenschappen van de universiteit van Amsterdam zag in 1922 het licht.

De studie van de algemene economie, ofwel 'political economy' zoals de benaming destijds luidde werd in Nederland al sinds het einde van de achttiende eeuw beoefend. Dit gebeurde in den beginne in de juridische faculteiten. Pierson, Tydeman, Vissering, den Tex en Tellegen waren zo als voorgangers van Heertje en Pen in de juridische faculteiten werkzaam. Ook in Nederland is de algemene economie dus ontstaan binnen bestaande faculteiten.

In 1935 werd de Amsterdamse faculteit der handelswetenschappen tot economische faculteit omgedoopt. Hiermee werd aangegeven, dat ook de algemene economie nu tot het curriculum behoorde. In de loop der tijd is het aantal economische vakken uitgebreid met onder meer economische geschiedenis, economische geografie en ontwikkelingseconomie. Ook wiskunde, statistiek, recht en meer recent informatica behoren nu tot het door de economische faculteit aangeboden vakkenpakket.

Al bij het begin van jullie studie kunnen jullie dus op een rijke geschiedenis terugzien. Vandaag de dag mag de wetenschap der economie zich in een grote belangstelling verheugen, waarvan jullie komst naar onze faculteit getuigt.

In een periode, waarin economische beleidsmakers de bakens pogen te verzetten, zullen juist vanuit de economische wetenschap waardevolle inzichten en kritische geluiden dienen te worden vernomen.

Ook de economische wetenschap probeert nieuwe wegen in te slaan, wat bij voorbeeld in een uitdrukking als 'nieuwe politieke economie' duidelijk tot uitdrukking komt. In de bedrijfseconomie zijn nieuwe begrippen als 'venture capital', 'management buy out' en dergelijke eveneens aan de orde van de dag. Dat hierbij sterk op het buitenland wordt geleund, is gezien de historie van de Nederlandse economie niets nieuws.

De docenten van de economische faculteit zullen proberen u in de nieuwe begrippen en stromingen, als monetarisme, aanbodeconomie en post-keynesianisme, wegwijs te doen worden.

Als u zelf een nieuwe stroming hebt bedacht, dan wel een probleem, of juist een oplossing voor een probleem heeft gevonden, zijn er natuurlijk altijd de *Rostra*-kolommen om uw geesteskinderen aan toe te vertrouwen. Dat kan door redacteur te worden, dan wel door incidenteel iets in te zenden.

In beide gevallen zullen uw bijdragen de nodige aandacht krijgen.

De redactie van Rostra Economica

De studieadviseur spreekt

De afgelopen weken hebben jullie al het een en ander gehoord en gezien van de studieadviseur van de Faculteit: de brief die het eerste contact met de Faculteit betekende was door mij ondertekend en in de introductieweek verzorgde ik de ontvangst van de helft van de dagstudenten en alle avondstudenten en gaf ik beide groepen voorlichting over bepaalde aspecten van de economie-studie.

De komende jaren zullen jullie de studieadviseur op twee manieren nog beter leren kennen, namelijk via de groepsvoorlichting over zaken als het propedeuse-keuzevak, de opbouw van het tweede studiejaar, de inrichting van het vrije doctoraal en via individuele contacten tijdens de spreekuren.

Ten onrechte denken sommige eerstejaars wel eens dat je alleen naar de studieadviseur toegaat als je problemen hebt en dat het dus "groot staat" om je niet in de buurt van kamer 2355 op te houden. Het tegendeel is waar: verreweg de belangrijkste taak van mij is het studenten, die helemaal geen problemen hebben, wegwijs te maken in zaken als bijvakmogelijkheden, adressen waar je informatie over bepaalde onderwerpen kunt krijgen te verstreken, de samenstelling van vakkenpakketten te bespreken, kortom studenten allerlei soorten informatie te verstrekken op velerlei gebied.

Als je vragen op welk gebied dan ook hebt, kan je altijd, zonder eerst een afspraak te moeten maken, langs komen op een van de

open spreekuren: op maandag van 13 tot 14 en van 17.30 tot 19 uur en op dinsdag en donderdag van 12.30 tot 14 uur. Je kan ook opbellen: maandags tussen 17 en 17.30 en dinsdags en donderdags tussen 12 en 12.30 uur, kamer 2355, tel.nr. (020) 525.4138.

Rest me jullie heel veel succes te wensen met jullie studie, bedenk dat het belangrijkste het plezier is dat je aan studeren beleeft en aarzel niet met vragen snel bij mij langs te komen.

Tot ziens,

B.F. van Gelder, studieadviseur

Informatie onderzocht

Het grootste VF-programma

Ondernemingen en beleggers moeten over het financiële reilen en zeilen worden geïnformeerd, werknemers over het sociaal beleid. Over de arbeidsomstandigheden, of, zoals de wet zegt, over veiligheid, gezondheid en welzijn, moet jaarlijks gerapporteerd worden. Commissarissen en ondernemingsraad hebben recht op essentiële financieel-ekonomische gegevens, vooral wanneer cruciale beslissingen genomen moeten worden. Moderne informatie-technologie kan helpen om al die gegevens tijdig en gebruikersvriendelijk te produceren. Al deze aspecten van informatie worden onderzocht in het grootste VF-programma van deze fakulteit. Kortweg VF-programma 6, gecoördineerd door prof. Verburg en prof. Maes. Hieronder iets over inhoud en stand van zaken van dit programma dat naast informatie een tweede kernwoord heeft in "vermaatschappelijking".

100.000 extra jaarrekeningen

Het proces van informatieverstrekking kan ook gezien worden als uitvloeisel van eisen die de maatschappij in dat opzicht aan ondernemingen stelt. Vandaar de term vermaatschappelijking. Officieel heet het programma voluit "De vermaatschappelijking van arbeidsorganisaties en de daaruit voortvloeiende informatieproblematiek". Een titel die een trend weergeeft. Door velen wordt namelijk een toenemende invloed van bepaalde groeperingen en instituties op de onderneming gesignaleerd. Plannen en beslissingen moeten worden verantwoord. Doelstelling en werkwijze kan de onderneming niet dan onder vele beperkingen kiezen. Zo algemeen geformuleerd klinkt het vaag, zelfs enigszins open deur-achtig. Daarom wat meer details.

De jaarverslaggeving (op financieel gebied) was vijftien jaar geleden nog vrijwel uitsluitend een aangelegenheid van beurs-NV's. Bij gebreke aan uniforme voorschriften liep de kwaliteit van deze verantwoordingen nogal uiteen. Tegenwicht werd geboden door accountants die hun goedkeuring natuurlijk niet aan een vodge papier wensten te geven. Verder moesten ook de beleggers te vriend worden gehouden. Dat beeld is drastisch gewijzigd. De Wet op de Jaarrekening werd in 1971 ingevoerd en in 1976 in het BW opgenomen. Onder invloed van de EEG werden deze voorschriften nog niet zo lang geleden ingrijpend herzien. Bij die gelegenheid werden de regels niet alleen veel gedetailleerder maar werd tevens de publicatieplicht fors uitgebreid. Per saldo moeten nu ook vrijwel alle BV's publiceren. Per jaar ruim honderdduizend jaarrekeningen extra bij de handelsregisters!

Prijs

Sociale verslaggeving staat eigenlijk nog in de kinderschoenen. Aanvankelijk geschiedde verantwoording over het gevoerde sociale beleid louter op basis van vrijwilligheid. Later werd in CAO's opgenomen dat de ondernemer hiertoe tegenover de werknemers en de bonden verplicht was. Een wettelijke basis werd eind zeventiger jaren in de Wet op de Ondernemingsraden opgenomen. Leden van de vakgroep Bedrijfseconomie onderzoeken al tien jaar het sociale jaarverslag: wat staat er in, hoe komt het tot stand, door wie en hoe wordt het gelezen? Ook betrekkelijk nieuw terrein is dat van het jaarverslag van de ondernemingsraad. De Wet op de Ondernemingsraden bepaalt sinds 1971 dat de ondernemingsraad een dergelijk verslag moet uitbrengen aan de ondernemer en de werknemers. Om de ondernemingsraden te helpen maakt de SER een model voor het jaarverslag. En om ze te stimuleren worden - zoals ooit ook lang geleden voor jaarrekeningen het geval was - prijzen uitgelooft voor de betere exemplaren. Niet door de vakgroep natuurlijk, daar worden ze slechts onderzocht met wetenschappelijke doeleinden.

"Off-balance"

Een wat merkwaardig onderdeel van het programma is het onderzoek naar "off-balance" financiering. Financiering buiten de balans "om", hetgeen betekent dat de informatieverstrekking aan aandeelhouders en beleggers onvolledig is. Leasing, waarbij men een gebouw of machine huurt voor de termijn van de geschatte economische levensduur, is daar een voorbeeld van. De langlopende verplichtingen die uit leasing voortvloeien verschijnen meestal niet op de balans evenmin als het object dat geleased wordt. In Nederland is nog

nauwelijks onderzocht welke technieken op dit gebied worden toegepast en waarom.

Het bovenstaande is slechts een greep uit de onderwerpen die in het programma zijn gebundeld. In totaal zijn er zeven deelprojecten waaraan door achttien mensen uit vier vakgroepen wordt gewerkt. Naast de vakgroep Bedrijfseconomie, de grootste leverancier van menskracht, zijn dat de vakgroepen Bedrijfsinformatica en Accountancy, Wiskunde en Statistiek en de vakgroep Recht. De heer Dekker, die veel coördinerend werk voor het programma heeft verricht, deelde mij mee dat enkele onderdelen van deelprojecten, de zogenaamde subprojecten, zijn afgerond. Dat wil zeggen tot de beoogde publicatie hebben geleid. Andere naderen tussentijdse afronding (het programma loopt tot en met 1988). Slechts bij een enkel onderdeel valt nauwelijks vooruitgang te bespeuren. Twee van de deelprojecten zijn bij nader inzien in elkaar geschoven.

Stapels individuele plannen?

Kritici van de voorwaardelijke financiering hebben wel opgemerkt dat programma's van traditioneel solitair werkende wetenschappers als ekonomen en juristen niet veel anders zijn dan stapels individuele onderzoeksplannen met een inleiding ervoor en een nietje erdoor. Daar zit een kern van waarheid in. Toch blijkt die bundeling op zich al een "geestverruimend" effect te hebben. In de wandelgangen is al eens geopperd het programma af te sluiten met een bundel waarin alle onderzochte aspecten van vermaatschappelijking en informatieverstrekking worden behandeld. Een dergelijke publicatie zou zonder VF-programma ondenkbaar zijn. Voordelen zijn natuurlijk ook dat je tot planning van je onderzoek moet komen en dat er controle is op de voortgang. Men kan zelfs van morele druk spreken: uitblijven van publicaties dupeert niet alleen de betrokken onderzoeker maar ook de kollega's in het programma. Nadeel is natuurlijk dat verstarving kan optreden. Slechts onderwerpen die bij de beoordeelaars van de programma's goed in de markt liggen maken kans. Bovendien laat onderzoek zich maar beperkt plannen: je onderzoekt immers iets waarover nog niets of in ieder geval niet veel bekend is. Stuit je tussentijds op iets interessants dan moet je dat bij gebrek aan tijd laten liggen.

Als deelnemer aan het hierboven beschreven VF-programma kom ik, om het eens politiek te zeggen, tot een gematigd positief oordeel over de VF-programmering en over het programma "vermaatschappelijking en informatieverstrekking" in het bijzonder.

Adriaan Dorresteyn

(advertentie)

AIESEC's Bedrijven-Info-Dag

Zoals u wellicht weet organiseert AIESEC al enige jaren informatiedagen voor studenten economie, econometrie en accountancy. Dit jaar zullen er drie afzonderlijke dagen plaatsvinden, te weten - de bedrijven-info-dag

- de sollicitatie-info-dag
- de individuele-gesprekken-dag.

De beide laatstgenoemde dagen zullen in resp. november en december plaatsvinden. Hierover krijgt u t.z.t. de nodige informatie.

De *bedrijven-info-dag* zal gehouden worden op *donderdag 16 oktober 1986* in het gebouw van de *Vrije Universiteit*, Boelelaan 1105 Amsterdam

De dag begint om 9.00 uur precies. Op deze dag wordt u in de gelegenheid gesteld in contact te treden met bedrijven naar uw keuze. Gedurende 3-kwartier durende sessies zullen de aanwezige bedrijven hun organisatie toelichten en een indruk geven van de carrièremogelijkheden voor academici binnen hun bedrijf. De *bedrijven-info-dag* is in principe bedoeld voor doctoraalstudenten os/ns, maar er is een beperkte mogelijkheid voor propedeusestudenten om deel te nemen. Tijdens deze dag bieden wij u tevens de mogelijkheid nader in contact te treden met de vertegenwoordigers van de deelnemende bedrijven gedurende een lunch en een afsluitende borrel. Wij vragen u voor deze dag, inclusief lunch, borrel en informatiemap, een tegemoetkoming van f 7,50 die u op de dag zelf kunt voldoen.

Inschrijving:

U kunt zich voor maximaal 6 bedrijven inschrijven. Dit formulier voor maandag 6 oktober opsturen naar

AIESEC AMSTERDAM POSTBUS 10269, 1001 EG AMSTERDAM
(voor nadere informatie bel 265030 dagelijks tussen 14.00 en 16.00 uur.)

Inschrijfformulier AIESEC Bedrijven-Info-dag 16 oktober a.s.

Naam:
 Adres:
 Postcode: Woonplaats: Tel.:

Bedrijven waarbij sessies gevolgd willen worden in volgorde van voorkeur:

- | | |
|----|----|
| 1: | 4: |
| 2: | 5: |
| 3: | 6: |

Ik ben e jaars student.

Deelnemende bedrijven

- Abn
- Amev
- AMRO
- Bank Mees & Hope
- Nationale Nederlanden
- NMB
- Rabo
- Ahold
- AKZO
- Cargill b.v.
- DSM
- Heineken
- I.B.M.
- Mars b.v.
- Océ Nederland b.v.
- Philips
- Procter & Gamble Benelux n.v.
- Unilever
- Shell
- Arthur Anderson & Co Nederland o.v.
- Coopers & Lybrand o.v.
- Van Dien + Co
- Dijker en Doornbos
- Ernst & Whinney
- Klijnveld Kraayenhof & Co o.v.
- Moret & Limperg o.v.
- Nederlandse Accountants Maatschap o.v.
- Peat Marwick Nederland o.v.
- Price Waterhouse Nederland o.v.

ROSTRA
E C O N O M I C A

De redactie van Rostra heeft behoefte aan versterking. Daarom zoeken wij

REDACTEUREN (M/V)

Ervaring is niet vereist, wel enthousiasme en aanwezigheid op de wekelijkse vergaderingen. Het redactionele werk omvat het schrijven en corrigeren van artikelen, het verzorgen van de opmaak en andere werkzaamheden die nodig zijn om iedere maand een leesbaar blad uit te brengen.

Heb je interesse en wil je meer informatie kom dan woensdag tussen 13.00 en 14.00 uur langs op de Rostrakamer (k. 2386, tel. 5252497) of neem contact op met Koos Boering (159632) of Esther Bijlo (763636) of schrijf naar Rostra, Jodenbreestraat 23, kamer 2386, 1011 NH Amsterdam.

ROSTRA
E C O N O M I C A

Ze kennen veel, maar kunnen nog niets!

Per 1 september is prof. drs H.B. de Mare buitengewoon hoogleraar aan de Vrije Universiteit. Daarvoor was hij dat bij de Universiteit van Amsterdam. Een interview.

De heer de Mare werd geboren in 1930 te Amsterdam. Na de lagere school ging hij naar de HBS, waar hij op 16-jarige leeftijd het diploma behaalde. Vanaf oktober 1947 studeerde de heer de Mare economie aan de Gemeentelijke Universiteit te Amsterdam (GU). Hij maakte in die tijd bedrijfseconomische corifeeën mee als prof. Limperg, prof. van der Schroeff en prof. Mey. Na zijn kandidaatsexamen ging hij als kandidaatsassistent werken voor bedrijfshuishoudkunde en was belast met het nakijken van kandidaatscripties, betreffende de agrarische verwerkende - en zware industrie. Met name de vakken economische geschiedenis en geldtheorie hadden zijn interesse, maar bovenal wilde hij accountant worden. In 1954 studeerde de heer de Mare af en werd gelijk gevraagd om te komen werken bij Henk Limperg. Ook ging hij de accountantsopleiding volgen en werd in 1957 accountant en medewerker bij eerder genoemd kantoor. Ondertussen was de heer de Mare gaan werken bij de adviesafdeling van het kantoor. In 1959 volgde hij de eerste cursus van de Stichting Interacademische Opleiding Organisatiekunde (SIOO). In de jaren zestig maakte de heer de Mare de hele ontwikkeling mee in de informatietechnologie, van boekhoudmachines via ponskaarten-systemen naar de grote computers en vervolgens naar de microcomputers. Op 1 januari 1967 werd hij vennoot bij Moret & Limperg. In 1969 werd hij buitengewoon lector bij prof. Starreveld en in 1976 werd de heer de Mare buitengewoon hoogleraar op persoonlijke titel in de bestuurlijke informatieverzorging en informatietechnologie.

Het vak Bestuurlijke Informatieverzorging en Informatietechnologie (BIVIT) is een vak dat sterk in opmars is, niet alleen voor de accountancy-student, maar vooral ook in toenemende mate bij de andere studenten. Alleen al het laatste jaar waren er 90 studenten voor het keuze-tentamen en 60 studenten voor het specialisatie-tentamen. Wat is volgens u de oorzaak dat uw vak zo populair is geworden? 'Wat we de laatste jaren zien is dat het instrumentarium van het beheersen van een organisatie in toenemende mate aan betekenis wint. De 'zachte' golf, van met elkaar

overleggen en in de groep gooien, is voorbij, het wordt nu verzakelijkt en daardoor wordt het proces van de informatieverzorging weer belangrijk: hoe beheers ik de organisatie? Ook door het gebruik van computers is het vak bestuurlijke informatieverzorging van meer belang geworden, want mensen vragen zich af: welke informatie moet uit de computer komen, welke informatie heb ik nodig. Het vak komt in aanzien en men gaat het belang ervan onderkennen. Om dit te adstrueren: het blijkt dat bij Unilever van de bedrijfseconomen, die komen werken in de b.e.-sector, wordt verwacht dat ze een accountantsopleiding gaan volgen, omdat dit als een onmisbare aanvulling wordt gezien op de bedrijfseconomische opleiding. Aan de VU is dit jaar een controllers-opleiding gestart, waar, ondanks dat er weinig bekendheid aan gegeven is, erg veel belangstelling voor is. Het besturen, beheersen en afleggen van verantwoording dat doe je op grond van informatie en die informatie moet juist en volledig zijn en dat is het vakgebied BIVIT!*

*Naast de accountantsopleiding aan de universiteiten, bestaat er ook nog de Nivra-opleiding**. Studenten die de Nivra-opleiding volgen hebben een volledige dagtaak, veelal bij een accountantskantoor, en volgen in de avonden de opleiding tot accountant. De 'Nivra'-accountant heeft dus meer ervaring en is daardoor ook sneller in te zetten. Wat is het grote verschil tussen de Nivra-opleiding en de academische opleiding? Welke opleiding is beter?*

'De Nivra-opleiding is al heel oud, doch wordt zeer regelmatig aan de zich wijzigende eisen van de beroepsuitoefening aangepast. De accountantscontrole vond vroeger plaats door zelf op belangrijke punten waarnemingen te verrichten en vervolgens als het ware op grond van eigen aantekeningen de jaarrekening op te stellen. Er worden veel detailwaarnemingen verricht, volgens goede instructies, waardoor deze in belangrijke mate gedelegeerd konden worden aan assistenten. Je moet natuurlijk de mensen, die dat beroep uitoefenen, de gelegenheid geven om zich te bekwamen in dat beroep en met name voor

deze mensen is de Nivra-opleiding ontstaan. Nu kon men zich theoretisch bekwaamen én praktisch het vak uitoefenen. De mensen kregen steeds moeilijker werk te doen, parallel aan de opleiding. Zij die afstudeerden hadden ca. 10 jaar ervaring en een studie gevolgd die daarop aansloot. De universiteit had daar, zeker in het begin, een achterstand op. Maar met alle respect voor mijn collega's, denk ik toch dat de universitaire accountantsopleiding het nu zal winnen van de Nivra-opleiding. De 'universitaire' accountant heeft niet minder ervaring, hij heeft een andere ervaring. Een ervaring in het wetenschappelijk analyseren van een probleem en met een zekere afstandelijkheid alle facetten kunnen onderkennen, dat is toch hetgene wat we mensen met een universitaire opleiding proberen bij te brengen. En daarin heeft hij zich ook beter kunnen trainen, dan degene die meer gericht bezig is geweest.

De afgestudeerde econoom die denkt het wel even te komen vertellen staat bij wijze van spreken na een paar weken buiten de deur. Ze kennen veel, maar kunnen (nog) niets! Ze missen de ervaring, die ze eerst moeten opdoen. Je hebt bedrijven met een opvolgingsproblematiek, met een fusieproblematiek, bedrijven waarbij het goed en organisaties waar het slecht gaat en noem maar op. Allerlei zaken die je in de praktijk moet leren. En je moet ook nog leren omgaan met, vaak heel verschillend gearde, mensen, wat heel erg belangrijk is.

De Nivra-opleiding is ook een selectie (maar 35% haalt de eindstreep). Ik ben van mening dat wanneer je een goed verstand hebt, dan is de economieopleiding niet zo moeilijk, dan moet de selectie of je werkelijk wat kan presteren nog plaatsvinden en dat hebben de mensen die zijn opgeleid door het Nivra al bewezen. Het werkelijk keihard werken, dat moet je leren in de praktijk! Maar als je me nu vraagt: is er verschil tussen Nivra-opgeleiden en academisch opgeleiden, dan geloof ik dat wanneer ze 35 jaar oud zijn dat verschil niet meer te merken is. Natuurlijk wel wanneer ze jong zijn, in de beginjaren.'

Wanneer is iemand nu geschikt om bij Moret & Limperg te komen werken?

'Wij laten de sollicitanten met een aantal mensen praten, onder andere met kort geleden afgestudeerde medewerkers en met vennoten, en vragen ons dan af of hij/zij zou passen in dit soort werk. Of hij geschikt is voor het beroep. Ook is het nog belangrijk om de sollicitant deel te laten nemen aan een psycho-technische test, waarbij wordt nagegaan of de man of vrouw voor het beroep wel geschikt is, bijvoorbeeld de stressbestendigheid of het omschakelingsvermogen wordt dan getest. Een en ander in aanvulling op de eerdergenoemde gesprekken.

Persoonlijk hecht ik grote waarde aan een academische vorming en niveau, aan een cultureel niveau, iets anders dan alleen studeren; dat je over iets anders kunt praten dan alleen dat vakgebiedje. Als je alleen

Wanneer kan iemand, die van de universiteit komt, nu zelfstandig werken?

'Iemand met verstand, een goede inzet en goede contactuele vaardigheden kan in een paar jaar een belangrijke mate van zelfstandigheid bereiken.'

Het accountantsberoep is een commercieel beroep (zakelijke dienstverlening); de accountant houdt zich in het algemeen bezig met het controleren van de jaarrekening van de cliënten. In hoeverre botsen deze twee punten: aan de ene kant objectiviteit en onafhankelijkheid (controle) en aan de andere kant afhankelijkheid (van de cliënt)?

'De accountant, en daar is de hele beroepsopleiding op gebaseerd, is onafhankelijkheid en onpartijdigheid. Anders ben je niet geschikt voor het beroep accountant. Ac-

wij een declaratie hebben die meer dan 1½% van de omzet van het kantoor uitmaakt! Natuurlijk zullen we er niet wakker van liggen. Een klein kantoor met één grote cliënt doet in beginsel het aanzien van het beroep geen goed, want daar is een 'schijn' van afhankelijkheid.

Dus we moeten groot zijn, hoewel het in de dagelijkse praktijk lang niet zo plezierig is als werken in een klein kantoor waar je elkaar kent, om die onafhankelijkheid te kunnen bewaren. Bovendien kun je, met deze concentraties in het bedrijfsleven, plotseling grote cliënten krijgen, maar ook grote cliënten verliezen en beide moeten opvangbaar zijn in de organisatie.

Is er sprake van een grote concurrentiestrijd tussen de vijf grote accountantskantoren: Moret & Limperg, Kleynveld Kraayenhof, Dijker en Doornbos, Van Dien en Co en het Nederlands Accountants Maatschap?

'Natuurlijk zijn we concurrenten! De maatstaven in het kader van de publiciteit zijn in de laatste jaren wat verruimd. Bovendien worden tegenwoordig door potentiële cliënten offertes gevraagd aan meerdere kantoren. Laatst nog was er een groot academisch ziekenhuis waar bestuur en directie besloten tot de benoeming van een openbaar accountant. Ze hebben drie grote kantoren gevraagd een offerte uit te brengen en we moesten ons ook presenteren aan de organisatie. Ze wilden een groot kantoor hebben, die alle adviesfuncties in huis heeft, want het bestuur en de directie waren van mening dat ze de 'processen' niet goed beheersten. Ze wilden én jaarrekeningcontrole én het bewaken van een goed informatiesysteem. Alle drie hebben een offerte uitgebracht (overigens hebben wij in dat geval de opdracht gekregen). Er is dus duidelijk sprake van concurrentie. We mogen niet naar bedrijven toe gaan, dat staat in de beroepscode, maar mogen ons wel presenteren via lezingen en publicaties, dus er is wel sprake van enige terughoudendheid.'

Door de automatisering zijn de taken van een accountant enigszins veranderd. In hoeverre moet de accountant verstand hebben van informatica? Zou Informatica 2 aangeraden moeten worden voor de accountant-opleiding?

'Wij hebben een afdeling van 35 accountants, die zich helemaal richten op de automatisering en controle; daarom is het ook belangrijk dat we een grote organisatie zijn, want in deze kennisopbouw is voor miljoenen geïnvesteerd. Bovendien dient deze kennis actueel te worden gehouden. De accountant heeft alles te maken met automatisering. De inkoopfacturen, de salarisgegevens, alles gaat de computer in en er komt een grote hoeveelheid informatie uit, uiteindelijk ook de jaarrekening. Het is dus zeer belangrijk om te weten of de geautomatiseerde gegevensverwerkende proces-



vakidoot bent bevordert dat het aanzien van ons kantoor niet; dit aanzien wordt bepaald door de mensen die er werken. Zij zijn ons enige kapitaal, we kunnen niet terugvallen op b.v. mooie of efficiënte machines e.d.!

De heer de Mare geeft een sprekend voorbeeld waaruit de opbouw van verantwoordelijkheid blijkt:

'Je stuurt iemand weg om een pakje Cabalero te halen en hij komt terug met het juiste pakje sigaretten. Dan denk je: zo, die kan je voor een boodschap sturen. De volgende keer vraag je aan hem een doosje sigaren te halen, dat en dat merk en weer komt hij terug met de goede spullen. Zo krijg je vertrouwen en vanzelf meer werk. Je moet dus niet te beroerd zijn om datgene te doen wat gevraagd wordt en als je dat ook helemaal goed doet, dan kweek je daar een stuk vertrouwen mee en zal degene aan wie je toevertrouwd bent je zoveel verantwoordelijkheid geven dat die denkt: nu kan hij het niet meer aan, nu gaat hij fouten maken en dan moet bijgestuurd worden. Wij vragen souplesse van de mensen en goede omvangsvormen met anderen.'

countants worden benoemd door directie en/of Raad van Commissarissen van een onderneming. Stel je nu eens voor dat je commissaris bent, het functioneren van de Raad van Commissarissen hangt in belangrijke mate af van de accountant. (Het accountantsberoep is ontstaan uit de commissarisfunctie.) Nu gaat het over een accountantsbenoeming. De keuze is tussen een strikte (en lastige) accountant óf een accountant waarmee wel te 'praten' valt. Dan neem je natuurlijk die strikte accountant! Je wilt de schijn niet eens hebben van 'met jou valt wel te praten', want dan valt je hele controlefunctie weg. Het aanzien van een kantoor hangt mede samen, zonder nu dogmatisch te zijn, met de objectiviteit en onafhankelijkheid (het strikt zijn).

Het moment dat de onafhankelijkheid in gevaar kan komen, is het moment waarop een cliënt belangrijk voor je wordt, als het gevaar dreigt dat je bij wijze van spreken kapot gaat als je die cliënt verliest. Dus een kantoor moet zodanig groot zijn dat geen enkele cliënt zó belangrijk is dat deze 'onmisbaar' is voor het kantoor. Er is bij ons kantoor dan ook geen enkele cliënt waarbij

Herstructurering; mondiaal en regionaal

In het VF-programma 'Herstructurering' wordt samengewerkt tussen de leerstoelgroepen Externe Organisatie (projectleider Prof. Dr H.W. de Jong), Ontwikkelingseconomie (met name de onderdelen 'Wereldeconomie' en 'Wereldvoedselvraagstukken'; projectleider Dr H.E. Chin), Verkeers- en Vervoerseconomie (Prof. Drs H.J. Noortman) en Regionale Economie (Prof. Dr J.G. Lambooy). Het thema 'Herstructurering' is gekozen vanwege de grote betekenis die veranderingen in de technologie en in de sectorale en geografische organisatie van de economie hebben voor het begrijpen van tal van economische processen.

Het begrip 'structuur' wordt in de economische theorie veel gebruikt. Meestal gaat het dan om de samenstelling van de aanbodfactoren, bijvoorbeeld de structuur van de arbeid, van de kapitaalgoederen, van de grondstoffen-prijzen. In combinatie met de nadruk op de aanbodzijde vindt men de aandacht voor de lange termijn. Gelukkig gelooft geen zinnig econoom meer dat er geabstraheerd mag worden van langere termijn-effecten, althans als men relevant wil blijven. De uitspraak van Keynes, "In the long run we are all dead", bedoelde te zeggen dat je de ogen primair op heden-daagse problemen mag richten en dat er bij hoge werkloosheid niet kan worden afgewacht tot er ooit weer een evenwicht via de markt ontstaat. Maar na Keynes hebben velen dat veel te absoluut genomen en te weinig aandacht gehad voor de effecten van korte termijn maatregelen voor de structuur van de economie. Door die eenzijdigheid kan de toekomstige groei worden geschaad.

Een ander vraagstuk waaraan men thans veel meer aandacht besteedt, is de technologie. Deze kan niet meer met fatsoen als gegeven worden beschouwd. Er is een innige vervlechting tussen economische en technologische ontwikkelingen. De structuur van de economie (in dit geval denken vooral aan de aard van de kapitaalgoederen, bijvoorbeeld computers) wordt beïnvloed door technologische ontwikkelingen, maar andersom geldt dat eveneens, onder andere via bestedingen aan 'Research and Development'. De marktstructuur dient ook voortdurend als dynamisch en niet als evenwichtig te worden beschouwd. Evenwicht is niet normaal; dynamiek - dus dynamische concurrentie - wèl.

Herstructurering mondiaal: het dak van de economie

Veel economische relaties kunnen alleen nog maar worden bestudeerd vanuit een mondiaal perspectief. Men denke slechts

aan de oliepijzen, de rente-niveaus, de markten voor computers, de beurzen. Een land - zelfs een land als de Verenigde Staten - kan er niet meer om heen dat er sprake is van wereldmarkten, die van invloed zijn op de nationale en regionale activiteiten. De beurzen en de kapitaalmarkt zijn - mede door de technologische ontwikkeling - hoe langer hoe meer mondiaal geworden. De multi-nationale ondernemingen spreiden hun belangen over de relevante landen. De directe buitenlandse investeringen stijgen en daardoor nemen de wederzijdse vervlechtingen sterk toe. Zo stijgen de Japanse investeringen in de VS en Europa buitengewoon sterk, evenals de Europese investeringen in de VS en Zuidoost-Azië. Vanouds hadden de Verenigde Staten al veel elders geïnvesteerd, onder andere in Japan, waar veel consumentengoederen door Japanse ondernemingen met Amerikaans kapitaal worden geproduceerd. Steeds meer wordt duidelijk dat staten en multinationale ondernemingen beide van groot belang zijn. Ongeveer éénderde van de wereldhandel bestaat reeds uit intratransacties van multinationale ondernemingen.

De opkomst van Zuidoost-Azië als derde pool van de wereldeconomie betekent voorts ook dat steeds weer opnieuw rekening moet worden gehouden met het feit dat de oude Europese en Amerikaanse hegemonie voorbij is. Er is een 'multi-polaire wereldeconomie' ontstaan. Het wekt dan ook geen verwondering dat de noodzaak van een sluitend vervoerssysteem, met een uitgekiende logistiek, steeds sterker benadrukt wordt. De luchtvaart en de telecommunicatie zijn de bloedbanen en het zenuwstelsel van de wereldeconomie. Zonder een efficiënt vervoer is geen economie tot bloei te brengen. Daarvoor is natuurlijk een goede infrastructuur onontbeerlijk (havens, luchthavens, wegen, opslagruimten, teleports, glasvezelkabels, etc.).

Herstructurering regionaal: de werkplaats van de economie

Regio's zijn delen van landen met een specifieke constellatie van economische factoren. De structuur is er anders dan in andere regio's, kenbaar aan de hoeveelheden en de kwaliteiten van ondernemers, arbeid en kapitaal. Voorts zijn er ook verschillen door de aanwezigheid van speciale gebiedskenmerken, zoals de aanwezigheid van een haven of van bepaalde bedrijfstakken, of een bepaalde bestuurlijke 'cultuur'. Vaak bepalen de steden het karakter van regio's. De bedrijven, de voorzieningen en de arbeid die daar aanwezig zijn, functioneren verschillend van andere regio's. Regio's vormen, samen met bedrijven, de basis-eenheden voor veel economische analyses. Arbeidsmarkten, woningmarkten en vastgoed-markten functioneren in eerste instantie regionaal.

Herstructurering van bedrijfstakken, technologische ontwikkeling en de veranderende wereldeconomie hebben van regio tot regio verschillende effecten. Gebieden met luchthavens en hoogwaardige bedrijvigheid profiteren veel sneller van nieuwe mogelijkheden dan regio's met traditionele industrieën, zoals textiel, staal, of scheepsbouw. De structuur van de regionale economie maakt het soms mogelijk snel in te spelen op wijzigende omstandigheden, maar in andere gevallen leidt het achterblijven in aanpassing tot verlies aan concurrentiekracht. Zelfs goede ondernemers redden het in 'slechte' regio's niet, terwijl matige ondernemers in 'goede' regio's al gauw succes kunnen hebben.

Andersom zijn bepaalde regio's uitermate geschikte 'kweekbedden' voor nieuwe technologie. We wijzen op stedelijke regio's, zoals die van Boston, San Francisco, Zuidoost-Engeland en Noord-Italië, waar voortdurend nieuwe ideeën ontstaan en worden toegepast. In grote landen zijn de verschillen in produktiviteit en ondernemerschap opvallend aanwezig. Maar zelfs binnen Nederland zijn de verschillen

vervolg op pagina 11

zeker niet zo klein als soms wordt gesteld. Weliswaar zijn de verschillen in lonen, rente, werkloosheid, etc., niet zo groot als in bijvoorbeeld de Verenigde Staten, maar toch kan men waarnemen dat er heel andere aanpassingsmechanismen aan de orde zijn, afhankelijk van de uitgangssituatie. Zo heeft de grotere nadruk op de luchtvaart en de wereldkapitaalmarkt voor Amsterdam positieve en voor Rotterdam eerder negatieve effecten. De positie van Eindhoven versterkt zienderogen door de toenemende betekenis van nieuwe technologieën. Oude industriegebieden, zoals Twente en de Mijnstreek, zijn verzwakt.

De VF-projecten

In het voorgaande zijn enkele facetten van de betekenis van herstructurering aan de orde geweest.

In de projecten waar onze leerstoelgroepen mee bezig zijn, wordt getracht enerzijds zoveel mogelijk via empirisch onderzoek na te gaan, hoe 'de werkelijkheid' eruit ziet, maar anderzijds wordt ook voortdurend getracht na te gaan of oude en nieuwe theorieën nuttige verklaringsskaders vormen voor de dynamiek die steeds weer aan de orde is. Theorieën voor statische situaties zijn gemakkelijk en met een hoge graad van abstractie te formuleren, maar voor dynamiek deugen ze vaak niet. Herstructurering, technologische verandering, regionale flexibiliteit en de ontwikkeling naar een multi-polare wereldeconomie: het zijn allemaal begrippen die veel economische verschijnselen kunnen helpen verduidelijken.

Prof. Dr J.G. Lambooy

sen wel betrouwbaar zijn om de jaarrekening te kunnen beoordelen. Informatica 2 zou dus een welkome aanvulling zijn op de opleiding, maar daar is momenteel gewoon geen ruimte voor.'

U gaat per 1 september over naar de Vrije Universiteit. Ik mag wel veronderstellen dat u de UvA een warm hart toedraagt. Wat zijn de overwegingen geweest om te besluiten over te gaan naar de VU?

'Ja, natuurlijk draag ik de UvA een warm hart toe. Ik heb met bijzonder plezier hier gestudeerd en hier ook plezierig gewerkt; eerst als medewerker, toen als lector en uiteindelijk als hoogleraar. Ik heb een emotionele band met de UvA, maar er zijn een aantal overwegingen geweest om te besluiten om naar de VU te gaan.

Op de eerste plaats zijn er aanvankelijk plannen geweest dat de accountantsopleiding bij de universiteiten weg zou gaan. Toen hebben wij, als docenten, aan het faculteitsbestuur gevraagd wat hun houding ten opzichte van de accountantsopleiding was. Wij kregen te horen dat het bestuur de accountantsopleiding eigenlijk niet zo zag zitten en dit kwam op ons over als een koude douche. Maar later is dat veranderd, de studenten zijn er achter heen gegaan en nu wordt de accountantsopleiding plotse-ling van bijzonder grote betekenis geacht. Het accountantsberoep en dus ook de accountantsopleiding komt nu in de belangstelling te staan, want er is een enorm tekort aan accountants en het is vooraansnog niet te voorzien dat dat in de toekomst zal veranderen. Iedere universiteit wil dolgraag zijn accountantsopleiding handhaven, maar ons bestuur had geen belangstelling in de accountantsopleiding en er werden ook geen middelen meer ter beschikking gesteld om de onderwijs- en onderzoekstaken naar behoren te kunnen uitvoeren. En hoewel ik met de accountantsopleiding zelf niet in eerste instantie erg veel te maken heb, BIVIT is een doctoraalvak, is het voor mij wel belangrijk, want de accountantsopleiding is een zeer belangrijke toevoerbron, omdat BIVIT één van de hoofdvakken is voor de accountantstudie.

Ik wil graag een functie hebben waar mijn vak naar waarde wordt geschat, maar dat was hier dus niet meer het geval. Daar kwamen bovendien nog de bezuinigingen van Deetman bij, die keurig doorgeschoven werden naar de faculteiten en deze schoven het weer door naar de vakgroepen, die het intern maar uit moesten vechten. De bij de accountancy-onderwijs betrokken docenten waren in de minderheid in de vakgroep en zelfs redelijke voorstellen van ons werden daar niet geaccepteerd. We moesten de colleges inkrimpen en bij

de accountantsopleiding werden gewoon middelen weggehaald, waardoor het niet meer mogelijk werd de voor de opleiding zeer belangrijke schriftelijke uitwerking van de opgaven goed te beoordelen.

Ik wil werken in een omgeving waar zowel op het persoonlijke vlak, als ook op het inhoudelijke vlak prettig te werken valt. De VU hecht grote waarde aan de accountantsopleiding, het is één van hun speerpunten. Ze hebben nu zelfs die controllersopleiding opgezet! Toen dacht ik, laat ik gaan werken in een sfeer waar het vak in aanzien staat en waar de persoonlijke verhoudingen ook erg plezierig zijn. Je leeft maar één keer en je moet het gevoel hebben dat je tot je recht kan komen.' ■

Koos Boering

**Een controller is de hoogste leider van de administratie, die zich bezighoudt met de verstrekking van geanalyseerde, en in het bijzonder toekomstgerichte informatie (blz. 375 Bestuurlijke informatieverzorging deel 1 door prof. Starreveld, prof. Joëls, prof. de Mare).*

***Nivra = Nederlands Instituut voor Registeraccountants.*

"HET FORMAAT VAN EEN OPDRACHTGEVER ZIT HEM NIET ALLEEN IN ZIJN OMZET."



"Wanneer je als pas-afgestudeerde econoom de accountancy ingaat, en je kiest voor een groot kantoor als KMG Klynveld Kraayenhof & Co., dan word je geconfronteerd met een cliënten-pakket waar ook grote tot zeer grote bedrijven inzitten.

Als je ambitieus bent, heb je al gauw de neiging je op dat soort relaties te richten. Zelf kijk ik daar heel anders tegenaan: voor mij zit het formaat van een opdrachtgever niet alleen in zijn omzet. Zeker zo belangrijk vind ik, hoe snel ik het geheel kan overzien en hoe de werkrelatie is: hoe nauw werk je samen en hoeveel kan ik als adviseur voor mijn cliënt betekenen.

Misschien is het een kwestie van wat bij je past. Ik preferer daarbij een man-tot-man relatie boven een man-tot-organisatie relatie. Zelfstandig in een klein team slagvaardig anticiperen op de problemen bij middelgrote en kleine bedrijven waarbij persoonlijke dienstverlening voorop staat.

Ik heb dat gevonden bij KKC. Door de afwisseling in de werkzaamheden heb ik in een behoorlijk tempo veel facetten van het beroep leren kennen. Daardoor komt een carrière die bij KKC begint, vaak snel op een goed niveau."

Snelle carrière-ontwikkeling door integratie van theorie en praktijk.

KMG Klynveld Kraayenhof & Co., Nederlands grootste accountantskantoor, werkt voor tal van nationaal en internationaal opererende bedrijven. Zowel de omvang van de organisatie als het werkterrein maken KKC uitzonderlijk aantrekkelijk voor afgestudeerde bedrijfs-economen die door willen in de accountancy.

In Nederland werken aan gevarieerde opdrachten bij grote, middelgrote en kleine bedrijven, stichtingen en overheidsinstellingen zo'n 2.000 personeelsleden bij 25 kantoren.

Binnen KMG Klynveld Main Goedeler wordt internationaal samengewerkt in 70 landen. Economen die bij KKC hun loopbaan starten, werken op hoog professioneel niveau met afwisseling in het werk. Dit draagt er toe bij dat men bij KKC zeer snel carrière kan maken. Overigens zijn er voor belangstellenden ook mogelijkheden buiten de accountancy pur sang.

KKC werkt nauw samen met KMG Klynveld Bosboom Hegener Organisatie-adviseurs en met Meijburg & Co. belastingadviseurs. Door het samen aan opdrachten werken met deze organisaties wordt de kennis verbreed. Ook is het mogelijk in het advieswerk en de EDP-auditing stage te lopen.

Toekomst en succes.

Om na uw doctoraal uw loopbaan uit te bouwen tot een succes is het van belang dat u de juiste beslissing neemt. Dat kan alleen dan als u goed geïnformeerd bent over alle mogelijkheden.

Wij nodigen u uit om vóór uw afstuderen een afspraak te maken voor een oriënterend gesprek. Vergelijk uw en onze mogelijkheden. Bel voor een afspraak Louis Chr. Dell, telefoon 020-5461238 of schrijf naar KMG Klynveld Kraayenhof & Co., Afdeling Personeelszaken, Prinses Irenestraat 59, 1077 WV Amsterdam.

KMG Klynveld Kraayenhof & Co.

Accountants

Kantoren in Nederland
Amsterdam, Alkmaar, Almere, Amersfoort, Apeldoorn, Arnhem, Breda,
Deventer, Doetinchem, Dordrecht, Drachten, Eindhoven, 's-Gravenhage,
Groningen, Haarlem, Heerlen, Hengelo, 's-Hertogenbosch, Hoorn,
Leeuwarden, Middelburg, Nijmegen, Rotterdam, Utrecht en Zwolle

De Studiefinanciering

Op 1 oktober krijgen de meeste studenten te maken met het nieuwe studiefinancieringsstelsel. Aan de invoering van deze regeling gingen veel bezettingen, demonstraties en andere vormen van protest vooraf. Maar nu is het dan zover, alle personen boven de 18 jaar en onder de 30 jaar, die minstens 19 uur per week onderwijs volgen vallen onder deze regeling.

Een globaal beeld is genoeg om een duidelijk beeld te krijgen op welke manier deze regeling in principe werkt.

Allereerst de *basisbeurs*. De basisbeurs is f 265,96 voor thuiswonenden en f 604,22 voor uitwonenden (per maand). Dit is afhankelijk van het inkomen van de eventuele partner en van het eigen inkomen, indien aanwezig, maar wat belangrijk is: het is onafhankelijk van het inkomen van de ouders. Naast de basisbeurs is een aanvullende financiering noodzakelijk. Deze aanvulling kan bestaan uit eigen inkomen, ouderlijke bijdrage, aanvullende beurs of een rentedragende lening (tegen de marktrente!).

Het *eigen inkomen* mag f 2400,- per jaar zijn. Verdient men meer dan die f 2400,- dan is 25% per maand vrij tot een maximum van f 338,22 per maand. De verdiensten worden per maand bekeken, zodat het nu mogelijk is om bijvoorbeeld één maand veel bij te verdienen en de beurs over die maand (gedeeltelijk) te missen en de rest van het jaar de gebruikelijke beurs te ontvangen.

De rentedragende lening is maximaal f

291,66 per maand, afhankelijk van het (belastbaar) inkomen van de ouders. Daarna kan men eventueel in aanmerking komen voor de aanvullende beurs van f 127,60 per maand. Dit levert het volgende maximale plaatje op: basisbeurs + rentedragende lening + aanvullende beurs. Voor thuiswonenden geldt dat er toeslagen kunnen worden verkregen op de basisbeurs (b.v. reiskostenvergoeding).

Grofweg is dit het nieuwe studiefinancieringsstelsel. Er zitten echter nog wel wat haken en ogen aan. De kinderbijslag vervalt, omdat de nieuwe financieringsmethode natuurlijk wel ergens van betaald moet worden (budgettair neutraal). Bij thuiswonende studenten is het nu mogelijk dat de ouders kostgeld gaan vragen, niet geheel ten onrechte natuurlijk, wanneer de ouders ook de kosten van de student betalen. Als men getrouwd is of samenwoont is het inkomen van de partner bepalend voor de grootte van de (basis)beurs. Dit is vooral vervelend voor degene die onafhankelijk van de partner wil studeren.

Het aanvraagformulier met brochure is rond mei verspreid en een ieder die in aan-

merking wil komen voor deze financiering heeft zich al aangemeld (anders moet men dat nog snel doen!). Deze brochure, uitgegeven door het Ministerie van Onderwijs en Wetenschappen in samenwerking met de Centrale directie Studiefinanciering, beschrijft alle mogelijke situaties, die zich kunnen voordoen met betrekking tot de studiefinanciering. Geen duidelijke voorbeelden staan vermeld in dit boekje, wat jammer is anders zou het misschien wel aan zijn doelstellingen hebben voldaan.

In juni kwam het nationaal instituut voor budgetvoorlichting (NIBUD) met een veel duidelijker boekje: 'Basisbeurs, reken maar!'. Met een groot aantal voorbeelden wordt de nieuwe studieregeling uitgelegd. Het is echter wel duidelijk dat de NIBUD dit boekje heeft geschreven, want de nadruk ligt op de uitgavenkant. Wel belangrijk is die uitgavenkant maar hetgene wat veranderd is, is de inkomstenkant en niet de uitgavenkant!

Al met al een uitstekend (werk)boek voor allen, die te maken krijgen met de nieuwe studiefinanciering. Een goede lezer heeft echter ook genoeg aan de brochure van het Ministerie.

Koos Boering

'Basisbeurs, reken maar!' door NIBUD, f 7,95.

'Wet studiefinanciering' door het Ministerie O&W, gratis.

HARMONIE EN DISCIPLINE

Een verse krant moet ik eerst helemaal doorkneden voor ik me er echt in ga verdiepen. Een artikel op pagina 3 gaan lezen zonder een notie te hebben wat de overige 33 pagina's aan nieuws te bieden hebben is onmogelijk. Ik word daar zeer onrustig van. Pas als de allerlaatste bladzij gepasseerd is begin ik, met het voldane gevoel niets gemist te hebben, de krant echt te lezen.

Als ik al van een heleboel op de hoogte ben, doe ik ook altijd nog een advertentierondje. Vooral de curiositeit van de krant, de oproepen- en mededelingenrubriek, kan ik niet ongelezen laten. Treurig, ontroerend of volstrekt onbegrijpelijk en bij uitstek zoekend: "za.av. 1/2 11 jiz z. bril, ik r. haar + gestr. sj. we hadd. langd. oogcont. schrijf!"

Het taalgebruik in de personeelsadvertenties wordt steeds merkwaardiger. De bureaus die voor bedrijven vacatures vervullen, de "consultants" houden er een geheel eigen stijl op na. De advertenties zijn zeer direkt in telegramstijl opgesteld maar dat wil niet zeggen zonder nonsens. In een advertentie voor een "client service director (tot 150.000)" staat bijvoorbeeld dat "belangrijke ingrediënten "guts" en uitstraling" zijn. Na raadpleging van mijn Engelse woordenboek (gezien het veelvuldig gebruik van Angelsaksische kreten in deze branche) blijkt dat guts behalve ingewanden ook lef kan betekenen. Deze client services director "krijgt in zijn kielzog een voortrekkersrol" en als hij in de buurt van het kantoor woont "bete-

kent dat een belangrijke vrijetijdswaarde". In je kielzog een rol krijgen die je zelf gaat spelen lijkt me wat ingewikkeld en iets kan niet een waarde "betekenen".

De functie van "hoofd automatisering manager/ontwikkelaar (110 à 130.000) is iets voor een "visierijke professional die weet van de hoed en de rand".

Een "hoofd administratie (90 à 110.000) krijgt "usantiële uitstekende bancaire emolumenten" in het vooruitzicht gesteld. Dat klinkt een beetje eng, bovendien zou ik ze niet eens kwijt kunnen.

Een "directie-secretaris bureauleider" doet "voorstellen voor nieuwe aanpakken". Af en toe een nieuw jasje is inderdaad geen overbodige luxe voor een manager die "ziet, hoort, regelt, stuurt". De bureauleider komt te werken op "een goedlopende afdeling van vrijwel 25 mensen". Wat jammer dat er één met een klein gebrek bij is.

Van een "general manager (tot 140.000) wordt verwacht dat hij "affiniteit tot educatie" heeft en een "dirigent met charisma" is met "gevoel voor harmonie, discipline en humor". Er staat mij nog heel wat te doen wil ik ook maar enigszins in aanmerking komen voor zo'n functie maar ik hoef me gelukkig niet meer te verdiepen in de Nederlands taal.

Belderok

Afgestudeerde bedrijfseconomen kunnen bij Akzo . . . maken

Bij elk nieuw studiejaar speelt de vraag: wat straks? Want studeren doe je ook voor een goede baan later. Bij Akzo bijvoorbeeld, waar **jonge bedrijfseconomen** interessante kansen krijgen.

Mogelijkheden voor carrière en promotie in de financieel-economische sector en in de commerciële sector in binnen- en buitenland.

Wat is Akzo?

Akzo is een internationale groep van ondernemingen met ongeveer 220 vestigingen in bijna 50 landen. Over de gehele wereld werken bij Akzo ruim 66.000 mensen.

In Nederland heeft Akzo 40 vestigingen, in West-Duitsland 25, in de overige Europese landen 80, in de Verenigde Staten 35. Maar Akzo heeft ook belangen in bijvoorbeeld Latijns Amerika en Zuid Oost Azië.

Via zes produktdivisies en een Amerikaanse divisie coördineert het internationale hoofdkantoor in Arnhem al deze activiteiten.

Innovaties voor de toekomst

Bij Akzo worden regelmatig nieuwe produkten en processen ontwikkeld en geïntroduceerd. Daarbij is bedrijfs-economische deskundigheid van belang voor investeringsbeslissingen en marktanalyses. Akzo innoveert op het gebied van vezelversterkte kunststoffen, chemische specialiteiten, verf- en beschermingssystemen en biotechnologie.

Gekwalificeerde medewerkers

Akzo wil voorop blijven en de verworven posities versterken. Daarom wil Akzo beschikken over excellente economen die vooral praktisch en sociaal-vaardig zijn ingesteld. Akzo vraagt een voltooide opleiding bedrijfseconomie met vakken als financial accounting en bestuurlijke informatiekunde of commerciële beleidsvorming en marketing management.

Uw toekomst en die van Akzo

Een loopbaan bij Akzo betekent een bijdrage leveren aan nieuwe activiteiten en ontwikkelingen op alle gebieden waarop Akzo internationaal werkzaam is: chemie en zout, kunstvezels en verf, farmacie en consumentenprodukten. Akzo werkt aan haar toekomst en wenst u succes met uw studie, voor uw toekomst. En misschien liggen er straks ook voor u promotiekansen bij Akzo. Als u daar eens over wilt praten, Drs. T.A. Schouten van de afdeling Personeelsbemiddeling en -ontwikkeling is uw gesprekspartner.

Akzo Nederland bv,
Postbus 472,
6800 AL Arnhem



AKZO vernieuwend
op vele markten

Vanwege het feit dat vele lezers de Rostra voor het eerst ontvangen zal ik deze rubriek eerst introduceren.

De faculteit wordt bestuurd door de faculteitsraad en het faculteitsbestuur. De faculteitsraad is door middel van verkiezingen gekozen en bestaat uit studenten, docenten en technisch/administratief personeel. De raad komt gemiddeld eens per maand samen. Het faculteitsbestuur is een door de raad gekozen dagelijks bestuur van de faculteit.

De redactie van de Rostra stelt altijd de laatste pagina van haar blad aan mij, als student-lid van het faculteitsbestuur, ter beschikking om de facultaire gemeenschap te informeren over het reilen en zeilen van de faculteit. Over het algemeen doe ik dit aan de hand van de onderwerpen die besproken zijn in de afgelopen faculteitsraadvergadering. Zo ook ditmaal.

De maandagmiddag is op onze faculteit gereserveerd voor vergaderingen. Er worden dan (bijna) geen colleges gegeven zodat iedereen in staat wordt gesteld aan dit vergadercircuit deel te nemen. De laatste raad van het studiejaar '85/'86 vond op maandag 23 juni plaats. Dit was tevens de eerste keer dat de faculteitsraad in de nieuwe samenstelling bij elkaar kwam na de verkiezingen van april jl. Decaan, prof. Boukema, heette dan ook de nieuwgekozen (student)leden Cornelia Goedhuis, Dick Rüger (beide NOBAS) en Ernst Noorman (AGE) welkom.

Van de in die vergadering besproken onderwerpen zal ik er drie bespreken.

Kredietverlening

Als eerste werd de facultaire begroting behandeld. Dat wil zeggen, alleen de kredieten die de faculteit te verdelen heeft. Dat dit voorstel pas halverwege (juni) het lopende jaar besproken wordt klinkt misschien wat gek, maar dit hangt samen met allerlei factoren waar de faculteit geen invloed op kan uitoefenen. De universiteitsraad moet namelijk eerst bepalen hoeveel geld de faculteit te verdelen heeft. De universiteitsraad op haar beurt wacht met de begrotingsbehandeling op de ministeriële begrotingsbrief die ieder jaar te laat komt. Daarnaast had de universiteitsraad enige problemen met het accepteren van de door het College van Bestuur voorgestelde begroting en is er zodoende nog meer vertraging ontstaan. Maar uiteindelijk kon de faculteitsraad dan spreken over het kredietverdelingsvoorstel 1986. De faculteit heeft ongeveer 1 miljoen gulden te verdelen. Dat lijkt veel, maar daar moet alles van betaald worden. Typemachines, computers, boeken, studiereizen, studiegidsen, de Rostra enz. moeten van dit geld bekostigd worden. De faculteitsraad verhoogde twee posten ten opzichte van het voorgestelde verdelingsvoorstel.

Vanwege de toegenomen kosten van de Rostra had de redactie gevraagd om de facultaire bijdrage met terugwerkende kracht over de jaren 1985 en 1986 met f 10.000,- te verhogen van f 28.000,- naar f 38.000,- per jaar. Het faculteitsbestuur is van mening dat de faculteit alleen die kostenstijging hoeft te betalen waar de redactie niets aan kan doen, namelijk de stijging

van het aantal studenten en daarmee de stijging van de oplage. De faculteitsraad was het unaniem met het bestuur eens en de Rostra krijgt nu voor de jaren 1985 en 1986 f 32.000,- per jaar.

Een ander punt van discussie bij de behandeling van het kredietverdelingsvoorstel betrof het bedrag dat bedoeld is om het congresbezoek van de medewerkers te betalen. De faculteitsraad was van mening dat dit bedrag veel te laag was voor een faculteit waar men het publiceren van artikelen wil stimuleren. Uiteindelijk werd besloten het congresbezoek-krediet te verhogen van f 12.000,- naar f 18.000,- voor 1986.

Emancipatiebeleid

Het tweede onderwerp dat ik wil bespreken is dat in de faculteitsraad aan de orde kwam gaat over het instellen van een nieuw doctoraal vak. Als iemand een nieuw vak wil introduceren moet dit eerst in een vakgroep besproken worden. Als de vakgroep het voorstel goedkeurt, moet dit voorstel naar de Onderwijs Commissie (O.C.). De O.C. geeft advies aan de faculteitsraad, die uiteindelijk beslist over het al dan niet invoeren van het vak.

Nu was er ditmaal een voorstel van de WUB-se werkgroep Vrouw en Werk om een keuze/kleinvak "emancipatiebeleid" in te voeren. Formeel is er goedkeuring van een vakgroep nodig, want een werkgroep is een samenwerkingsverband van vakgroepen ten behoeve van onderzoek. De goedkeuring kwam van vakgroep V (Economie der Regio's en Sectoren) en het O.C. advies was ook positief. De raad gaf dan ook haar toestemming aan de invoering van dit nieuwe 6-puntsvak. Het vak stelt dat het analyseren van het emancipatiebeleid centraal en zal naar situatie en mogelijkheden van dit beleid kijken op de terreinen: werkgelegenheid, technologie, ruimtelijke planning en juridische aspecten.

Marketing-tentamenmogelijkheden

Tenslotte wil ik nog vermelden dat tijdens de rondvraag door studenten klachten werden geuit over de tentamenmogelijkheden bij het doctoraal klein/keuzevak marketing. Vorig jaar hadden studenten ook al geklaagd dat er na afloop van de collegeperiode te weinig dagen beschikbaar waren (gezien het aantal studenten) om tentamen te doen. Men werd vaak tot na de zomervakantie verwezen, zo luidden de klachten. Bij navraag hierover door de voorzitter van de O.C., prof. Venekamp, verklaarde de leerstoelgroep dat iedereen tentamen kon doen. Dit jaar waren er dus identieke klachten. Het faculteitsbestuur zegde desgevraagd toe de leerstoelgroep te benaderen. Dit heeft het bestuur inmiddels gedaan en ik kan melden dat prof. Dreesmann (himsel) per brief heeft toegezegd er op toe te zien da er na een collegeperiode voldoende dagen beschikbaar zullen zijn om alle studenten na het collegeblok in de gelegenheid te stellen tentamen te doen. Hopelijk zitten we de volgende keer niet weer met dezelfde klachten. Als die klachten er weer zijn geef ze dan door aan de studieadviseur of aan de studentengroeperingen AGE en NOBAS.

Rob Jorg

scheltema holkema vermeulen

- | | | | |
|---|----------|--|----------|
| Williamson, O.E. - The economic institutions of capitalism.
Free Press, 1986 | f 117,20 | Stewart, T.H. - How charts can make you money. Technical analysis for investors.
Woodhead-Faulkner, 1986 | f 108,50 |
| Hutton, W. - The revolution that never was. An assessment of Keynesian economics.
Longman, 1986 | f 30,25 | Klaassen, A., red. - Ontvlechting van concerns: is tijdigheid een fictie?
Kluwer/Nive, 1986 | f 29,50 |
| Scott, J. - Capitalist property and financial power. A comparative study of Britain, the United States and Japan.
Wheatsheaf, 1986 | f 37,95 | Leeuwkerk, W. de, J. Eckblad & M. Hebrank - Het hart van de onderneming. Vernieuwend ondernemen door mensen met hoofd, handen en hart.
Kluwer, 1986 | f 67,50 |
| Brenner, Y., J. Reijnders en P. van Wijngaarden, red. - Visies op verdeling.
Vuga, 1986 | f 39,00 | Robson, M. - The journey to excellence. (Quality circles)
Wiley, 1986 | f 66,00 |
| Berg, R.J. & J.S. Whitaker, eds. - Strategies for African development.
Univ. California Press, 1986 | f 56,30 | Peters, T. & N. Austin - A passion for excellence.
Warner, 1986 | f 24,25 |
| Rose-Ackerman, S. - The economics of non-profit institutions. Studies in structure and policy.
Oxford, 1986 | f 148,65 | Naisbitt, J. - Re-inventing the corporation.
Futura, 1986 | f 17,75 |
| Routh, G. - Unemployment: economic perspectives.
Macmillan, 1986 | f 42,60 | Gebonden tijdelijk van f 54,50 voor f 24,50 | |
| Nader, R. & W. Taylor - The big boys. Power and position in American business.
Pantheon, 1986 | f 65,00 | Best, K. de & M. Burdorf - Solliciteren met succes. HBO-ers en academici op weg naar de juiste baan.
Kluwer, 1986 | f 29,50 |
| Sobel, R. - IBM, marktleider, ook in de toekomst...
Bruna, 1986 | f 34,50 | Haack, W.G.C.M., red. - Europese economische integratie. Problemen en perspectieven.
Spectrum, 1986 | f 34,90 |
| Verhaegen, P.H.A.M. - Strategisch investeringsbeleid.
Kluwer, 1986 | f 47,50 | Rukstad, M.G. - Macroeconomic decision making in the world economy.
Dryden, 1986 | f 56,55 |

boekverkopers

Koningsplein Amsterdam Tel. 26 72 12